

ZAŠTO POSTATI ČLANOM UDRUGE INVALIDA RADA?

Članstvom u temeljnoj udruzi invalida rada ujedno se postaje i članom Hrvatskog saveza udruga invalida rada koji okuplja 36 temeljnih udruga u cijeloj Hrvatskoj, a time i preko 15.000 članova. Treba napomenuti da u Hrvatskoj ima preko 240.000 invalida rada, ali nisu svi članovi temeljnih udruga.

Članstvom u temeljnoj udruzi stječu se novi prijatelji i sugovornici koji se bolje međusobnorazumiju, a na temelju vlastitog iskustva i znanja mogu pružiti pomoć, dati uputu i pravovaljanu informaciju ili uputiti u našu centralnu pravnu službu gdje se može dobiti koristan savjet radi rješavanja određenog problema.

Osim gore navedenog, članstvom u temeljnoj udruzi mogu se ostvariti i određene povlastice.

POVLASTICE NA OSNOVI ČLANSTVA

Telefonska pretplata

Pogodnosti pri korištenju telefona uz 50% popusta u cijeni pretplate i sa 20 besplatnih minuta, odnosi se na osobe tjelesnim oštećenjem organa za kretanje od 80% i više, te na gluhe osobe s tjelesnim oštećenjem od 70% i više. Ove se povlastice ostvaruju putem udruge uz predočenje preslike rješenja o tjelesnom oštećenju i jedne uplatnice telefonskog računa.

Radio i televizijska pretplata

Temeljem odluke Uprave Hrvatske radiotelevizije od 23. siječnja 2002. utvrđene su kategorije pretplatnika koji ostvaruju pravo na oslobođenje ili olakšice pri plaćanju RTV pristojbe, a to su:

- osobe oboljele od mišićne distrofije i srodnih neuromišićnih oboljenja – članovi udruženja
- osobe koje su preboljele cerebralnu ili dječju paralizu s oštećenjem organa za kretanje preko 80%, – članovi udruženja
- invalidi s dijagnozom oboljenja: paraplegija, tetraplegija, multipla skleroza, amputacija donjih ekstremiteta s oštećenjem organa za kretanje preko 80% - članovi udruženja invalida.

Navedene kategorije fizičkih osoba plaćaju 50% RTV pristojbe.

Od plaćanja RTV pristojbe oslobađaju se: 100% slijepi osobe u smislu Zakona o listi tjelesnih oštećenja – članovi Saveza slijepih;

- invalidi I. i II. grupe (100% invaliditeta) koji primaju invalidske prinadležnosti kao ratni ili mirnodobski vojni invalidi i invalidi policije;
- bolesnici koji se liječe dijalizom bubrega – članovi Saveza dijaliziranih, transplantiiranih i kroničnih bubrežnih bolesnika.

Ova se povlastica ostvaruje putem udruge uz predočenje: preslike rješenja o tjelesnom oštećenju i jedne uplatnice RTV pristojbe.

Povlastice u gradskom i lokalnom prometu

Povlasticu u gradskom i lokalnom prometu mogu ostvariti osobe koje imaju tjelesno oštećenje ukupnog postotka od najmanje 70% bez obzira na dijagnozu, a koje su u mirovini ili prijavljeni pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Članske pogodnosti u HAK-u

Hrvatski auto-klub odobrio je članovima udruga osoba s invaliditetom povlasticu kod učlanjenja u HAK na način da plaćaju umanjenu članarinu i sniženu cijenu knjižice "Auto turing pomoć u RH". Te pogodnosti ostvaruju osobe s tjelesnim oštećenjem od 60% i više koje same upravljaju vozilom, vlasnici vozila koji zbog tjelesnog oštećenja ne mogu upravljati vozilom te roditelji ili skrbnik osobe s invaliditetom koji vlastito vozilo koristi za zadovoljavanje potreba te osobe.

Savjetovalište i besplatna pravna pomoć

Članovi udruga mogu koristiti besplatno pravno savjetovalište, odnosno pravnu pomoć tj. dobivanja informacija, uputa, sastavljanje molbi, žalbi, tužbi, i drugih podnesaka i predstavki i to iz područja: mirovinskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja, radnih odnosa, kaznenog postupka, izvanparničnog postupka, parničnog postupka, upravnog postupka itd. Ova služba, koju vodi pravnik radi svakog radnog dana u prostorijama Savska cesta 3/I, broj telefona 48 29 295 fax: 48 29 076 i e-mail: info@hsuir.hr

PRAVA NA OSNOVI INVALIDITETA

MIROVINSKO OSIGURANJE

Osobe osigurane prema Zakonu o mirovinskom osiguranju NN (102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04) mogu uz propisane uvjete ostvariti pravo na:

- **mirovinu** (starosnu, prijevremeno starosnu, invalidsku ili obiteljsku)
- **naknadu zbog tjelesnog oštećenja**
- **profesionalnu rehabilitaciju**
- **mirovinski staž s povećanim trajanjem**

Osiguranici su prema Zakonu o mirovinskom osiguranju NN (102/98) osigurane osobe kojima se ostvaruju određena prava za slučaj starosti i invaliditeta, a članovima njihovih obitelji za slučaj smrti osiguranika.

Prve pretpostavke ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu jesu staž osiguranja i invaliditet. Sukladno Zakonu o mirovinskom osiguranju invalidnost postoji kada kod osiguranika, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice prema tjelesno i psihički zdravom osiguraniku iste ili slične naobrazbe i sposobnosti (**profesionalna nesposobnost za rad**).

U tom slučaju utvrđuje se preostala radna sposobnost kako bi se s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost, osiguranika osposobilo za rad s punim radnim vremenom na drugom radnom poslu.

Opća nesposobnost za rad postoji kada kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju, a koje se ne mogu otkloniti liječenjem nastane trajni gubitak sposobnosti za rad.

Druga pretpostavka ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu jest staž. Ta je pretpostavka ispunjena kada mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka ako je invaliditet nastao zbog bolesti ili ozljede izvan rada i to prije navršenih 65 godina života.

Kao radni vijek uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka invaliditeta.

Ako je osiguranik stekao redovnim školovanjem višu stručnu spremu radni vijek računa mu se od 23 godine života, a osiguraniku koji je stekao visoku stručnu spremu od navršene 26 godine života .

Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za vrijeme koje je osiguranik proveo na odsluženju vojnog roka i bio prijavljen kao nezaposlena osoba na Zavodu za zapošljavanje.

Ako je invaliditet osiguranika nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža i određuje se najmanje na temelju 40 godina mirovinskog staža.

Iznimno pravo na invalidsku mirovinu stječe osiguranik:

- kod kojeg je nastala invalidnost prije 35 godine života, a ima višu stručnu spremu, ako je od dana nastanka invalidnosti navršio staž osiguranja od najmanje dvije godine, a osiguranik koji ima visoku stručnu spremu ako je od dana nastanka invalidnosti navršio jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme za osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.
- kod kojeg je invalidnost nastala prije 30.godina života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

Naknada zbog tjelesnog oštećenja

Tjelesno oštećenje kod osiguranika postoji kada nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtjeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne invalidnost.

Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojeg je utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 30% kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti. Visina naknada zbog tjelesnih oštećenja, utvrđeni su Zakonom o Listi tjelesnih oštećenja (NN br.162/98) Osnovica za određivanje naknada utvrđuje Zavod za mirovinsko osiguranje općim aktom.

Prema Odluci o osnovici za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja i o usklađivanju novčanih naknada zbog tjelesnog oštećenja od 01. siječnja 2006. osnovica iznosi 978,98 kuna.

Profesionalna rehabilitacija

Profesionalna rehabilitacija uključuje postupke:

- **prekvalifikacija:** osposobljavanje za bitno drugačije poslove od onih koje je osiguranik obavljao.
- **dokvalifikacija:** dopunsko osposobljavanje za obavljanje poslova prema preostaloj radnoj sposobnosti.
- **prilagođavanje za rad:** postupno adaptiranje i postizanje normalnog radnog učinka,uz normalan napor.

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima:

- osiguranik kod koje je nastala invalidnost (profesionalna nesposobnost za rad) i kod koje postoji preostala radna sposobnost,
- osiguranik ili invalid rada kod kojega nastane invalidnost prije 50. godine života, ako se s obzirom na preostalu radnu sposobnost može osposobiti za rad na rad na drugom poslu s punim radnim vremenom,
- osiguranik kod kojega je invalidnost i preostala radna sposobnost nastala zbog ozljede izvan rada ili bolesti, ako ispunjava uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu,

- osiguranik kod kojega je invalidnost i preostala radna sposobnost nastala kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, bez obzira na dužinu staža. Za vrijeme profesionalne rehabilitacije isplaćuje se naknada plaće.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju - zbog ozljede izvan rada
1) najduže 12 mjeseci od dana završetka rehabilitacije, uz uvjet prijave nadležnoj službi za zapošljavanje u roku od 30 dana od dana završetka rehabilitacije.

2) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na naknadu plaće od dana nastanka invaliditeta do dana početka profesionalne rehabilitacije, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od dana završetka rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu. Naknada invalidu rada pripada najduže 24 mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije uz isti uvjet da se u roku 30 dana od završetka profesionalne rehabilitacije prijavi nadležnoj službi za zapošljavanje.

Mirovinski staž s povećanim trajanjem

Prema Zakonu o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (NN br.71/99) staž osiguranja s povećanim trajanjem računa se osiguranicima - osobama s invaliditetom: slijepim osobama, osobama oboljelim od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih oboljenja, oboljelima od paraplegije, multipleks skleroze, reumatoidnog artitisa, gluhim osobama i osobama kod koji postoji funkcionalni poremećaj zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica.

Njima se svaka godina radnog staža računa kao 15 mjeseci mirovinskog staža pod uvjetom da su zaposleni s punim radnim vremenom, ili sa skraćenim radnim vremenom koji se prema Zakonu i kolektivnim ugovorom smatra kao zaposlenje s punim radnim vremenom. Istovremeno se tim osiguranicima osobama s invaliditetom snižava dobna granica za stjecanje prava na starosnu mirovinu i to za jednu godinu za svakih pet godina provedenih u osiguranju koje se računa na navedeni način.

Ovim se zakonom uređuje slijedeće:

- 1) radna mjesta i zanimanja na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem
- 2) staž osiguranja s povećanim trajanjem osiguranika - osoba s invaliditetom
- 3) snižavanje dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu
- 4) postupak i vođenje evidencije o radnim mjestima i zanimanjima, odnosno osiguranicima kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem,
- 5) nadzor, financiranje i kazne.

Naknada putnih troškova

Osigurana osoba ima pravo na naknadu putnih troškova u svezi s korištenjem prava prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. To pravo osiguraniku pripada kada se uputi ili pozove u drugo mjesto radi davanja nalaza i mišljenja od strane ovlaštenog vještaka, te kada se uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije. Isto prava pripada i pratitelju osiguranika.

Naknada putnih troškova obuhvaća naknade troškove prijevoza, prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu, a naknada za smještaj i prehranu za vrijeme rehabilitacije regulirana je Odlukom o naknadi troškova i prehrane za vrijeme profesionalne rehabilitacije izvan mjesta prebivališta korisnika (NN 105/02).

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Zdravstvena zaštita

Osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj ostvaruju pravo na primarnu, specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu, zatim na lijekove, stomatološko-protetsku pomoć i nadomjeske, te na ortopedska i druga pomagala temeljem Zakona o zdravstvenom osiguranju i Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Participacija

Zakonom o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite i Odlukom o načinu ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja propisani su uvjeti i način stjecanja prava na oslobađanje od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite. Participaciju i administrativne pristojbe ne plaćaju: djeca do 18-te godine života, osobe s invaliditetom i druge osobe s priznatim pravom na pomoć i njegu druge osobe, osobe s najmanje 80% tjelesnog oštećenja i tjelesno hendikepirane osobe, te osigurane osobe čiji ukupan prihod, u prethodnoj godini, po članu obitelji nije bio veći od 40%, a za samce 52% proračunske osnovice. Zahtjev za oslobađanjem od participacije podnosi se područnom uredu HZZO uz prilaganje vjerodostojnih dokaza o invaliditetu i zdravstvenom stanju odnosno o prihodima obitelji.

Osigurane osobe mogu ostvariti pravo na oslobođenje od plaćanja participacije ako njihov ukupan prihod u predhodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno ne prelazi iznos od 1.516,32 kuna, odnosno iznimno za osiguranika umirovljenika-samca 1.939,39 kuna (prihodovni census).

Ortopedska i druga pomagala

Osigurana osoba ima pravo na ortopedska i druga pomagala, na popravak pomagala, na rezervne dijelove i potrošni materijal, te na izradu pomagala određene kakvoće u opsegu i na način utvrđen Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima. Osigurana osoba ima pravo na pomagala utvrđene vrijednosti, količine i dužine roka uporabe prema medicinskoj indikaciji, a daje se na uporabu bez ili uz obvezu vraćanja. Pomagala propisuje ugovorni liječnik određene specijalnosti, a izdanu potvrdu mora ovjeriti ovlaštení zaposlenik HZZO. Veći dio pomagala moguće je dobiti tek nakon odobrenja povjerenstva za ortopedska i druga pomagala područne službe HZZO, a dio samo po odobrenju povjerenstva za pomagala pri Direkciji Zavoda.

Bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom

Ostvaruje se u najbližoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju koja može pružiti određenu traženu zdravstvenu zaštitu i to kao nastavak bolničkog liječenja (početna bolnička rehabilitacija) ili na osnovi uputnice izabranog doktora opće medicine (održavajuća bolnička rehabilitacija)

Prijedlog za medicinsku rehabilitaciju daje:

- za početnu: odjelni doktor (specijalist) bolnice, traje u pravilu 3 tjedna.

- za održavajuću: izabrani doktor opće obiteljske medicine na osnovu mišljenja i nalaza doktora specijaliste, provodi se u prosječnom trajanju do 3 tjedna i to samo jedanput u istoj kalendarskoj godini zbog iste bolesti. Odobrenje daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda.

Fizikalna terapija u kući

Osigurana osoba iznimno, ima pravo na provođenje fizikalne terapije u kući kada je potpuno nepokretna odnosno teško pokretna zbog: neuroloških bolesti, reumatskih bolesti, politraume i traume, kompliciranih kirurških i ortopedskih zahvata, ostalih stanja koje za svaki slučaj posebno utvrđuje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda. Prijedlog za provođenje fizikalne terapije u kući daje izabrani doktor opće/obiteljske medicine na osnovi mišljenja i nalaza doktora odgovarajuće specijalnosti. Vrstu postupka fizikalne terapije u kući određuje doktor specijalist koji je dao preporuku. Odobrenje za fizikalnu terapiju u kući daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda u trajanju najduže od 15 dana, a može se produžiti za još 15 dana na prijedlog doktora specijalista koji je dan nakon obavljenog pregleda osigurane osobe. Fizikalnu terapiju u kući provodi fizioterapeutski tehničar koji ima ugovor sa Zavodom.

Zdravstvena njega u kući

Odobrava se u slučajevima:

- 1) **nepokretnosti i slabije pokretnosti** (tuđa pomoć ili upotreba klupice)
- 2) **kronične bolesti u fazi pogoršanja ili komplikacije**, uz uvjet da izabrani doktor istodobno provodi liječenje u kući
- 3) **prolaznih ili trajnih stanja** u kojima nije moguće samozbrinjavanje
- 4) **nakon složenijih operativnih zahvata** koji zahtjevaju previjanje i njegu rane, te skrb za anuspraeter i ostale stome
- 5) kod **termalnih** bolesnika.

Prijedlog za provođenje zdravstvene njege u kući daje izabrani doktor opće medicine nakon izvršenog pregleda i utvrđenog medicinskog stanja osigurane osobe, te predlaže postupke i određuje vremensko razdoblje provođenja zdravstvene njege. Odobrenje za zdravstvenu njegu u kući daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda. Zdravstvenu njegu u kući provode medicinske sestre općeg smjera u privatnoj praksi, odnosno zaposlene u ustanovama za zdravstvenu njegu u kući koje imaju ugovor sa zavodom. Provođenje zdravstvene njege u kući odobrava se maksimalno 7 puta tjedno.

SOCIJALNA SKRB

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa kojom se osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba osoba s invaliditetom bez obzira na spol, životnu dob, uzroke i okolnosti nastanka invaliditeta, a koje one same ili uz pomoć članova obitelji ne mogu zadovoljiti zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih okolnosti.

Zakonom o socijalnoj skrbi predviđena su slijedeća prava:

1. **Savjetovanje** je sustavna i programirana pomoć kojoj je svrha uspješnije prevladavanje nedaća i teškoća, stvaranje uvjeta za razvoj osobnih mogućnosti kao i odgovornog odnosa pojedinca prema samom sebi, obitelji i društvu.
2. **Pomaganje u prevladavanju posebnih teškoća** pruža se samcu ili obitelji radi savladavanja nedaća i teškoća u svezi s bolešću, starošću, smrću u obitelji, problemi u

odgoju djece, invaliditetom, uključivanjem u svakodnevni život, te drugim nepovoljnim okolnostima ili kriznim stanjima. Pomaganje se odnosi na vođenje kućanstva, raspolaganje novcem, učenje djeteta nabavu odjeće, pronalaženje posla, rješavanje problema stanovanja i smještaja u ustanovu poduzimanje pravnih radnji i drugo.

3. Pomoć za uzdržavanje može ostvariti samac ili obitelj koji nemaju sredstva za uzdržavanje, a niti su ih u mogućnosti ostvariti svojim radom ili prihodima od imovine ili na drugi način. Pomoć se daje u novcu ili naturi, a i obliku zajma ako osoba ima nekretninu ili drugu imovinu ili pravo koje trenutačno ne može realizirati. Visina pomoći određuje se u postotku od osnovice (400,00 kn) i iznosi: za samca i dijete od 15 do 18 godina 100%, za odraslu osobu u obitelji i dijete do 7 godina 80%, odnosno dijete od 7 do 15 godina 90%. Visina pomoći povećava se od 25% do 50% za dijete samohranog roditelja i potpuno radno nesposobnu odraslu osobu (osoba starija od 65 godina), te trudnicu i rodilju.

4. Pomoć za podmirenje troškova stanovanja troškovi stanovanja u smislu ovog Zakona odnose se na najamninu, komunalne naknade, električnu energiju, plin, grijanje, vodu, odvodnju i druge troškove u skladu s posebnim propisima.

Može se odobriti ako prihod samca ili obitelji u posljednja tri mjeseca ne prelazi visinu svote koja vrijedi kao osnovica za pomoć za uzdržavanje.

5. Jednokratna pomoć može se odobriti samcu ili obitelji koji, zbog trenutačnih okolnosti (npr. rođenje djeteta, školovanja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarnih nepogoda i slično) prema ocjeni centra za socijalnu skrb, nisu u mogućnosti djelomično ili u cijelosti zadovoljiti svoje potrebe.

6. Pomoć u prehrani osigurava se dostavom ručka (iznimno i 3 obroka na temelju liječničke dokumentacije) osobi koja sama nije u mogućnosti pripremiti obroke hrane.

7. Pomoć za troškove ogrijeva podmirenje troškove ogrijeva može se odobriti korisniku prava na pomoć za uzdržavanje i to jedanput godišnje za nabavu do 3 kubična metra drva.

8. Pomoć za odjeću i obuću pomoć za odjeću i obuću ostvaruje se uz posredovanje socijalnog radnika kod nabave i plaćanja računa.

9. Pomoć za osobne potrebe korisnika stalnog smještaja pomoć za osobne potrebe korisnika stalnog smještaja utvrđuje se u visini od 20% osnovice, ako taj iznos ne može sam osigurati vlastitim prihodima ili imovinom.

10. Podmirenje pogrebnih troškova podmirenje pogrebnih troškova odobrava se za pogreb osobe koja nema zakonskog ili ugovornog uzdržavatelja, a u času smrti je bila korisnik prava na pomoć za uzdržavanje ili prava stalnog smještaja.

Uz navedene pomoći **osobe s invaliditetom imaju prava na:**

Doplatak za pomoć i njegu može se odobriti osobi:

- koja zbog tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju ili zbog starosti prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe, jer sama ne može udovoljavati osnovnim životnim potrebama, uz uvjet da pomoć ne može po osigurati od članova obitelji ili po drugoj osnovi, te ako prihod obitelji ne prelazi cenzus od 200% odnosno 250% osnovice (800,00 kuna odnosno 1000,00 kn), u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev.

(1)Pravo na doplatak za pomoć i njegu može se ostvariti u punom ili smanjenom iznosu ovisno o ispunjenju određenih pretpostavki.

Članak 44. Pravo na doplatak za pomoć i njegu u punom iznosu, a bez obzira na prihod i bez obzira na utvrđenu potrebu njege i pomoći ima: teže tjelesno ili mentalno oštećena osoba, teže psihički bolesna osoba, osoba s težim promjenama u zdravstvenom stanju, slijepa, gluha i gluhoslijepa osoba koja nije osposobljena za samostalan život i rad.

Pravo na doplatak za pomoć i njegu u smanjenom iznosu, iako je prihod po članu obitelji, odnosno prihod samca veći od navedenog prihoda ima: osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ako nema teže tjelesno ili mentalno oštećenje ili težu psihičku bolest ili teže trajne promjene u zdravstvenom stanju, slijepa, gluha i gluhoslijepa osoba koja je osposobljena za samostalan život.

Doplatak za tuđu njegu i pomoć u punom iznosu iznosi 400,00 kuna (100% osnovice), a u smanjenom iznosu 280,00 kn (70% od osnovice).

Doplatak za pomoć i njegu odobrava se u punom ili u smanjenom iznosu, ovisno o tome postoji li prijeka potreba pomoći i njege druge osobe u punom ili smanjenom opsegu.

Pomoć i njega u kući

Pomoć i njega u kući odobrava se osobi kada je utvrđena potreba njege zbog trajnih ili privremenih promjena u zdravstvenom stanju (tjelesnog ili mentalnog oštećenja) ili starosti.

Za ostvarivanje navedenog prava potrebno je da budu ispunjeni slijedeći uvjeti:

- a) ako njegu i pomoć ne mogu pružiti članovi obitelji (roditelji, bračni drug, djeca)
- b) ako prihod obitelji ne prelazi 300% osnovice (1200,00 kn)
- c) ako je na području prebivališta osobe moguće osigurati takvu pomoć.

Osobna invalidnina

Pravo na osobnu invalidninu ima teže tjelesno ili mentalno oštećena osoba ili osoba s težim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, ako je takvo oštećenje ili bolest nastala prije navršene 18. godine života, ako osobnu invalidninu ne ostvaruje po drugoj osnovi.

Osobna invalidnina ostvaruje se bez obzira na dohodak osobe ili njene obitelji. U punom iznosu iznosi 1000,00 kn (250% osnovice), a u smanjenom 500,00 kn.

Osobna invalidnina u smanjenom iznosu ostvaruje korisnik pod pretpostavkom da roditelji osobe koja ostvaruje pravo na osobnu invalidninu koriste:

- porodni dopust
- dopust do sedme godine djetetova života po posebnim propisima
- pravo na rad s polovicom radnog vremena radi njege teže tjelesno ili mentalno oštećenog djeteta, a dijete boravi u predškolskoj, školskoj ili zdravstvenoj ustanovi ili domu socijalne skrbi, osobna invalidnina isplaćuje u iznosu od 125% osnovice.

Ako korisnik ostvaruje prihod po bilo kojoj osnovi, osobna invalidnina utvrđuje se kao razlika između iznosa osobne invalidnine u punom iznosu i prosječnog prihoda ostvarenog u prethodna tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva.

Korisnik koji ostvaruje pravo na osobnu invalidninu ne može istodobno ostvariti pravo na doplatak za pomoć i njegu. Ako osoba s pravom na osobnu invalidninu koristi stalni ili tjedni smještaj izvan vlastite obitelji, tada ne može ostvariti pravo na osobnu invalidninu, osim ako je smještena u dom za samostalno stanovanje s tim da osobnom invalidninom sudjeluje u plaćanju troškova stanovanja.

Osposobljavanje za samostalan život i rad

Pravo na osposobljavanje za samostalni život i rad ima tjelesno ili mentalno oštećena ili psihički bolesna osoba pod uvjetima i na način određen Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na osposobljavanje za samostalni život i rad (NN br.39/98, 62/98, 148/99). Osposobljavanje za samostalan život ostvaruje se putem posebnih rehabilitacijskih programa. Osposobljavanje za samostalni rad podrazumijeva se osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje i radno osposobljavanje u specijalnim odgojnoobrazovnim ustanovama po posebnom programu.

Pravo na osposobljavanje ima tjelesno ili mentalno oštećeno ili psihički bolesno dijete i mlađa punoljetna osoba (do 21 godine života) koja ovo pravo ne ostvaruje po drugoj osnovi ako se, s obzirom na vrstu, stupanj i težinu oštećenja, odnosno obzirom na vrstu i težinu psihičke bolesti, može osposobiti za samostalan rad na odgovarajućem poslu s

punim radnim vremenom. Odrasla tjelesno ili mentalno oštećena ili psihički bolesna osoba kod koje je oštećenje nastalo prije navršenih 45 godina (muške osobe) odnosno 40 godina (žene), te koja pravo na osposobljavanje za samostalan rad ne ostvaruje po drugoj osnovi, može ostvariti ovo pravo ako se, s obzirom na preostalu radnu sposobnost, može osposobiti za rad na drugom odgovarajućem poslu s punim radnim vremenom.

Pravo na naknadu do zaposlenja ima osoba koja se nakon uspješnog završetka postupka osposobljavanja u roku od 30 dana prijavila nadležnoj službi Zavoda za zapošljavanje. Visina naknade do zaposlenja iznosi 70% od osnovice (280,00 kn)

Korisnik koji je ostvario pravo na osposobljavanje za samostalni rad te radi toga pohađa nastavu izvan mjesta svog prebivališta, ima pravo na novčanu pomoć za pokriće troškove prijevoza.

Skrb izvan obitelji

Socijalna skrb izvan vlastite obitelji ostvaruje se kao stalni, tjedni i privremeni smještaj, te cjelodnevni i poludnevni boravak, a osigurava se prije svega djeci bez roditeljske skrbi, zatim tjelesno i mentalno oštećenim osobama kada je to najsvrhovitije radi njihova čuvanja, školovanja, osposobljavanja i rehabilitacije, osobama nesposobnim za rad koji žive u teškim životnim uvjetima, nemoćnim starim i drugim osobama kojima je potrebna stalna pomoć i njega koju ne mogu dobiti u svom domu.

RADNI ODNOSI I ZAPOŠLJAVANJE

Pravo na dopust ili na skraćeno radno vrijeme

Prema čl. 66 Zakonu o radu i Pravilniku o stjecanju prava na dopust do sedme godine djetetova života... – jedan od roditelja djeteta s težim oštećenjima, koje ovisi o pomoći i njezi druge osobe, ima pravo na plaćeni dopust ili pravo na rad s polovicom punog radnog vremena do sedme godine života djeteta, a nakon prestanka korištenja tog prava ima pravo na rad na polovici radnog vremena. Ovo pravo ostvaruje se pod uvjetom da su oba roditelja zaposlena s punim radnim vremenom, te da roditelj sam brine i njeguje dijete. Zamolba za priznavanjem tog prava podnosi se Centru za socijalnu skrb.

U ovom slučaju poslodavac ne može otkazati roditelju ugovor o radu za vrijeme korištenja tog prava, a ni petnaest dana nakon prestanka korištenja tog prava.

Zakon o radu

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu (NN 114/03) mijenja se čl. 2 u smislu da se zabranjuje svaki oblik izravne ili neizravne diskriminacije osobe koja traži posao i osobe koja se zaposli na temelju rase, boje kože spola, spolnog opredjeljenja, bračnog stanja itd., a čl. 2. st. 2. utvrđeno je da pojedine mjere koje su poduzete radi posebne zaštite i pomoći određenim kategorijama radnika, a posebice one o zaštiti invalida, starijih radnika, trudnica i žena koje koriste neko od prava iz zaštite majčinstva, kao i odredbe koje se odnose na posebna prava roditelja, posvojitelja i skrbnika ne smatraju se diskriminacijom niti smiju biti temelj diskriminacije. Također navedene izmjene Zakona o radu predviđaju da je u slučaju spora zbog diskriminacije teret dokazivanja na poslodavcu. Najnovije izmjene Zakona o radu predviđaju mogućnost sklapanja ugovora o radu za obavljanje poslova kod kuće radnika ili u drugom prostoru koji nije prostor poslodavca, a što pruža dodatne mogućnosti osobama s invaliditetom.

U koliko poslodavac ne isplati plaću, naknadu plaće ili otpremninu radniku, dužan mu je uručiti obračun do kraja mjeseca u kojem mu je trebao izvršiti isplatu i taj obračun predstavlja ovršnu ispravu temeljem koje se može odmah pokrenuti ovršni postupak.

Otpremnina, školovanje i stručno osposobljavanje

Zakon o radu predviđa da radnik koji pretrpi ozljedu na radu, odnosno koji je obolio od profesionalne bolesti, a koji nakon liječenja i oporavka ne bude vraćen na rad ima pravo na otpremninu najmanje u dvostrukom iznosu od iznosa koji bi mu inače pripadao (čl 79.st.1 ZOR). Ako radnik invalid rada, neopravdano odbije zaposlenje na ponuđenim poslovima, nema pravo na otpremninu u dvostrukom iznosu. Članak 118.st.2 otpremnina se ne smije ugovoriti, odnosno odrediti u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene radniku u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca.

Za ostvarenje prava na otpremninu potrebno je ostvarenje ovih uvjeta:

- a) da je ugovor o radu trajao neprekidno dvije godine,
- b) da ugovor o radu otkazuje poslodavac
- c) da se ne radi o otkazu zbog skrivljenog ponašanja radnika.

Okolnost da invalid rada ostvaruje kod Fonda mirovinskog osiguranja pravo na naknadu i priznavanje staža, nije od utjecaja na njegovo pravo na otpremninu u slučaju otkaza VSRH, Rev 2358/97. U praksi se pojavljuje dvojba o tome kada se utvrđuje visina otpremnina. Prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, visina otpremnine utvrđuje se na dan isteka otkaznog roka, a ne na dan uručenja otkaza, odnosno visina se utvrđuje prema plaći koju je radnik ostvario do prestanka ugovora o radu, odnosno isteka otkaznog roka, a ne onoj koju je ostvario do uručenja otkaza. Pravo na isplatu otpremnine zastarijeva u roku od 3 godine od uručenja (dostave) odluke o otkazu (VSRH Rev-3599/99).

Velika novina koja je uvedena posljednim izmjenama i dopunama Zakona o radu, i koja vrijedi od 01. siječnja 2004.godine jest da su i ugovori o radu zaključeni na određeno vrijeme sada osnova za stjecanje prava na otpremninu.

Pravo na novčanu naknadu

Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti predviđa da nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje 9 mjeseci rada u posljednjih 24 mjeseca stječe pravo na novčanu naknadu. Tako rečena novčana naknada pripada nezaposlenoj osobi u trajanju od;

- 1) 78 dana ako je provela na radu od 9 mjeseci do 2 godine,
- 2) 104 dana ako je provela na radu više od 2 godine,
- 3) 130 dana ako je provela na radu više od 3 godine,
- 4) 156 dana ako je provela na radu više od 4 godine,
- 5) 182 dana ako je provela na radu više od 5 godina,
- 6) 208 dana ako je provela na radu više od 6 godina,
- 7) 234 dana ako je provela na radu više od 7 godina,
- 8) 260 dana ako je provela na radu više od 8 godina,
- 9) 286 dana ako je provela na radu više od 9 godina,
- 10) 312 dana ako je provela na radu više od 10 godina.

Nedjelje se ne računaju u broj dana za koje nezaposlenoj osobi pripada novčana naknada. Nezaposlena osoba (muškarac) koja je provela na radu 35 godina, odnosno nezaposlena osoba (žena) koja je provela na radu 30 godina, ima pravo na novčanu naknadu sve do ponovnog zaposlenja, odnosno nastupanja okolnosti iz članka 41. ovog Zakona.

Dječji doplatak

Zakonom o doplatku za djecu pravo na doplatak za djecu ustanovljeno je kao državna novčana potpora za uzdržavanje i odgoj djece, a ovisna je o visini dohotka kućanstva. Zakon je utvrdio pogodnosti za djecu s poteškoćama u razvoju. Za dijete s težim oštećenjima zdravlja prema propisima iz socijalne skrbi određuje se doplatak u svoti od 25% od proračunske osnovice neovisno o visini ukupnog mjesečnog dohotka po članu kućanstva. Uz to djetetu s težim oštećenjem zdravlja, koje je nastalo prije navršene 18-te godine života, pripada doplatak do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina života.

Zaštita radnika

Prema Zakonu o radu radniku kod kojeg postoji profesionalna nesposobnost za rad ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti poslodavac može otkazati ugovor o radu samo uz prethodnu suglasnost radničkog vijeća odnosno nadležne službe za zapošljavanje. Oni tu suglasnost mogu dati samo ako su ispunjene dvije pretpostavke:

- ako poslodavac dokaže da je poduzeo sve što je u njegovoj moći da radniku osigura odgovarajući posao, ili

- ako dokaže da je radnik odbio sklopiti ugovor o radu za obavljanje poslova koji odgovaraju njegovim sposobnostima u skladu s nalazom i mišljenjem ovlaštenog tijela.

Članak 85. Zakona o radu radničko vijeće, odnosno nadležna služba za zapošljavanje, dat će poslodavcu suglasnost na otkaz ugovora o radu, ako poslodavac dokaže da je poduzeo sve što je u njegovoj moći da radniku osigura odgovarajuće poslove, odnosno ako dokaže da je radnik odbio ponudu za sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova koji odgovaraju njegovim sposobnostima, u skladu s nalazom i mišljenjem ovlaštene osobe, odnosno tijela.

Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili obolio od profesionalne bolesti, ima prednost pri stručnom osposobljavanju i školovanju koje organizira poslodavac.

Zapošljavanje osoba s invaliditetom

Prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br.143/02, 33/05), osobe s invaliditetom zapošljavaju se i rade na tržištu rada pod općim ili posebnim uvjetima. Zapošljavanje pod općim uvjetima tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne službe, izvan proračunski fondovi, te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužni su na primjerenom radnom mjestu prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima imati zaposleno:

- do 31.prosinca 2005. najmanje jednu zaposlenu osobu s invaliditetom na svakih 50 zaposlenih

- da 31.prosinca 2008. najmanje jednu zaposlenu osobu s invaliditetom na svakih 42 zaposlenih,

- do 31. prosinca 2011.najmanje jednu zaposlenu osobu s invaliditetom na svakih 35 zaposlenih,

- do 31. prosinca 2014. najmanje jednu zaposlenu osobu s invaliditetom na svakih 25 zaposlenih,

- do 31.prosinca 2017. i nadalje najmanje jednu zaposlenu osobu s invaliditetom na svakih 20 zaposlenih.

Poslodavci su dužni dati prednost pri zapošljavanju osobi s invaliditetom ukoliko ista zadovoljava sve tražene uvjete propisane oglasom ili natječajem.

Pod posebnim uvjetima zapošljavanja smatra se zapošljavanje u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom, osnivanje obrta ili zadruge, osnivanje djelatnosti slobodnog zanimanja, osnivanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva čiji je osnivač osoba s invaliditetom ili više osoba s invaliditetom.

Kandidat (osoba s invaliditetom) koji ima pravo prednosti kod prijema u državnu službu prema općim uvjetima, **dužan je u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo** i ima prednost u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima (čl.45 Zakon o državnim službenicima).

MOBILNOST

Carina

Temeljem članka 26. Uredbe o postupku za ostvarivanje oslobađanja od plaćanja carine (NN broj 154/03) osobe s invaliditetom uz određene uvjete ne plaćaju carinu pri uvozu osobnog automobila ako imaju tjelesno oštećenje i to:

- 80% ili više tjelesnog oštećenja nastalog zbog oštećenja donjih ekstremiteta, odnosno oštećenja hrptenjače ili centralnog živčanog sustava, koje ima za posljedicu oštećenja funkcije donjih ekstremiteta i
- 100% zbog oštećenja donjih i drugih ekstremiteta, funkcije bubrega (dijalizirani bolesnici), vida (slijepe osobe), te tetraplegijskih ili paraplegijskih bolesti

Godišnju naknadu za ceste pri registraciji osobnog auta

Ne plaćaju osobe s tjelesnim oštećenjem najmanje 80% kao i nižim postotkom, ali najmanje 60% ako se odnosi na oštećenje nogu (članak 62. Zakona o cestama, NN broj 100/96).

Prilikom registracije vozila osobe s invaliditetom mogu ostvariti i 10-20% popusta na dodatno osiguranje, što ovisi o pravilima osiguravajuće tvrtke. Ta povlastica vrijedi do 31. prosinca 2006. godine.

Cestarinu za uporabu cesta (mosta, tunela, i sl.)

Ne plaćaju iste osobe s invaliditetom i pod istim uvjetima, a temeljem prethodno citiranog Zakona. U te svrhe treba se osobno ili pismeno obratiti Hrvatskoj upravi za ceste, Jadranska avenija 6, 10250 Lučko, Autocesta Rijeka-Zagreb, Jadranska avenija 6, 10250 Lučko, te Bina Istra, ulaz u tunel Učka. Istekom vrijednosti propusnice i traženjem nove, treba vratiti staru propusnicu. Ta povlastica vrijedi do 31. prosinca 2006. godine.

Godišnji porez na osobni automobil

Ne plaćaju osobe s invaliditetom koje su za isti auto bile u cijelosti oslobođene od plaćanja carine i poreza na promet odnosno poreza na dodanu vrijednost (čl. 18. st. 2. Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave - NN broj 117/93).

Znak pristupačnosti

Mogu ostvariti osobe s invaliditetom oštećenja donjih ekstremiteta ukupnog tjelesnog oštećenja od najmanje 70%. Zahtjev se podnosi uredu za poslove prometa u županiji,

odnosno za Grad Zagreb te poslove obavlja Ured za promet i veze Gradskog poglavarstva, a potrebno je priložiti valjane isprave o invalidnosti i tjelesnom oštećenju s odgovarajućom medicinskom dokumentacijom. Ovaj znak, uz ostalo, omogućava parkiranje vozila na mjestu rezerviranom za parkiranje vozila osoba s invaliditetom.

Putovanje željeznicom i brodom

Ove su povlastice regulirane Zakonom o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu (NN broj 97/00 i 101/00), te Pravilnikom o postupku za ostvarivanje prava na korištenje povlastice u unutarnjem putničkom prometu (NN broj 14/01).

Pravo na ove povlastice imaju:

- slijepe osobe koje imaju do 10% sposobnosti vida;
- gluhe i gluhoslijepe osobe;
- osobe s mentalnom retardacijom (težom i teškom);
- tjelesno invalidne osobe s oštećenjem organa za kretanje od najmanje 70%;
- kronični bubrežni bolesnici na kemodijalizi;
- osobe koje po posebnim propisima ostvaruju prava na doplatu za pomoć i njegu druge osobe;
- invalidna djeca čiji roditelji ostvaruju pravo na dopust do sedme godine djetetova života;
- roditelji koji imaju pravo na rad sa polovicom punog radnog vremena zbog njege djeteta sa težim smetnjama u razvoju;
- vojni i civilni invalidi rata.

Radi se o povlastici od 75% od cijene vozne karte i to za četiri putovanja godišnje željeznicom i brodom, a koristi se na temelju objave koju izdaje ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb nadležne županije po mjestu boravišta (u Gradu Zagrebu taj je ured u Vodnikovoj 14). Citiranim Pravilnikom detaljno je reguliran postupak oko ostvarivanja prava, te popis isprava koje tražitelj treba pribaviti.

OSTALA PRAVA

Popust pri obračunavanju poreza na dohodak

Člankom 29. Zakona o porezu na dohodak (NN 127/00.) utvrđeno je pravo na povećani osobni odbitak za osobe s invaliditetom kao olakšica u porezu na dohodak u visini dodatnog odbitka za faktor 0,3. Radi ostvarivanja tog prava uz poreznu prijavu valja priložiti dokaz o invaliditetu, odnosno tjelesnom oštećenju.

Boravišna pristojba

Temeljem Zakona o boravišnoj pristojbi (NN broj 35/95, 42/95, 59/99, 60/00) slijepe i gluhe osobe, kao i osobe s invaliditetom ne plaćaju boravišnu pristojbu kada borave izvan svog prebivališta (nije određen postotak invaliditeta).

Ovu se povlasticu može koristiti uz predočenje članske iskaznice udruge invalida, odnosno rješenja o tjelesnom oštećenju ili druge isprave.

Javnobilježničke, upravne i sudske pristojbe

Temeljem Zakona o javnobilježničkim pristojbama (NN broj 72/94, 74/95, 19/96 i 87/96) pored ostalih oslobođeni su od plaćanja pristojbi: organizacije koje se bave zaštitom invalida (udruge invalida) u obavljanju svojih djelatnosti, invalidi domovinskog rata i socijalno ugrožene osobe - temeljem socijalne iskaznice, potvrde o imovnom stanju i dr. kao i umirovljenici koji primaju zaštitni dodatak uz mirovinu, kao i u slučaju kada sud oslobodi od plaćanja javnobilježničke pristojbe stranku koja prema svom općem imovnom stanju ne može podmiriti pristojbe bez štetnih posljedica za nužno uzdržavanje sebe i svoje obitelji.

Temeljem Zakona o upravnim pristojbama (NN broj 8/96) za određene spise i radnje ne plaća se upravna pristojba i to: u svezi ostvarivanja prava iz radnog odnosa, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, socijalne skrbi, doplatka za djecu i dr. Upravnu pristojbu ne plaćaju - pored ostalog - udruge invalida u obavljanju svoje djelatnosti, invalida domovinskog rata, supružnici, roditelji i djeca branitelja poginulih, zatočenih i nestalih, te prognanici i izbjeglice, kao i svi socijalno ugroženi građani - uz dokaz o imovnom stanju kojeg izdaje nadležna porezna služba.

Temeljem Zakona sudskim pristojbama (NN broj 74/95) ove pristojbe ne plaćaju: invalidi domovinskog rata, supružnici, djeca i roditelji branitelja poginulih, nestalih i zatočenih, prognanici i izbjeglice, udruge invalida u obavljanju svojih djelatnosti, te imatelji socijalnih iskaznica i druge osobe lošijeg imovnog stanja (uz potvrdu nadležne porezne službe).

Prijevoz specijalno prilagođenim vozilom

Osobe koje se kreću pomoću invalidskih kolica ili imaju teža kombinirana oštećenja mogu u Gradu Zagrebu koristiti besplatan prijevoz specijalno prilagođenim vozilom, koji se naručuje jedan dan ranije kod Službe prijevoza ZET-a na telefon 29 95 956

Oslobođenje plaćanja vodne naknade

Temeljem Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (NN br. 107/95) od plaćanja vodne naknade oslobađaju se vlasnici, odnosno korisnici zemljišta stariji od 65 godina i osobe koje su zbog invalidnosti nesposobne za rad, ako u domaćinstvu nema drugih članova sposobnih za rad, te ako zemljište nije dano u zakup drugim osobama i ako je poljoprivredno zemljište koje se ne obrađuje. Kako bi se ostvarilo ovo pravo potrebno je uz zahtjev naslovljen na "Hrvatske vode" priložiti pismeni dokaz ili dati uvid u pismenu dokumentaciju o ispunjenju uvjeta za oslobađanje od plaćanja naknade.

Popust na pretplatu za mobilni telefon

HT mobilne komunikacije daju 25%-tni popust na mjesečnu naknadu u Cronet mreži osobama sa 80% ili više tjelesnog oštećenja.